

Alina R y n i o, *Integralne wychowanie w myśli Jana Pawła II*,
Lublin: Wydawnictwo KUL 2004, ss. 477.

Jan Paweł II był mistrzem w praktyce pedagogicznej oraz autorem interesujących myśli edukacyjnych. Wprawdzie wprost nie wypracował systematycznej teorii wychowawczej, zawsze jednak wykazywał ogromne zainteresowanie sprawami związanymi z wychowaniem. Z wielką radością i uznaniem należy powitać ukazanie się poważnego studium dotyczącego pedagogii Jana Pawła II autorstwa A. Rynio. Dzieje się to w sytuacji gdy we współczesnej pedagogice nie są doceniane koncepcje wychowania chrześcijańskiego, natomiast zdają się dominować nurty redukcjonistyczne. Szczególnie kontrowersyjne są propagowane przez pewne kręgi koncepcje pedagogiki postmodernistycznej.

Autorka w recenzowanej pracy podejmuje próbę syntezy myśli Jana Pawła II dotyczącą koncepcji wychowania chrześcijańskiego i przedstawioną jako propozycja dla współczesnego chrześcijanina. Zarysowanie całościowej wizji wychowania człowieka, jaka przewija się w nauczaniu Jana Pawła II, jest istotnym *novum* pracy, gdyż jak dotąd nikt nie podjął się integralnego opracowania tego zagadnienia.

A. Rynio, opierając się na wszechstronnej i bardzo rzetelnej analizie znaczących wypowiedzi Papieża Polaka, opracowała teorię integralnego wychowania w ujęciu Jana Pawła II. Przywoływana w recenzowanej dysertacji integralność wychowania oznacza, że człowiek z racji swego bytu osobowego – będąc istotą indywidualną – jest koherentną całością, a nie częścią jakiejś całości od której jest zależny, dlatego sam od siebie otrzymuje zadania, obowiązki i uprawnienia, które wypływają z personalistycznej antropologii. Integralny charakter wychowania wyraża się w tym, że obejmuje ono całego człowieka z jego niepowtarzalnym życiem fizycznym, psychicznym, społecznym, duchowym (religijnym). Taka koncepcja chroni człowieka przed różnego rodzaju modnymi dziś „redukcjonizmami”. Potrzeba udzielania odpowiedzi na fundamentalne pytania, dotyczące antropologicznych podstaw pedagogiki, nabiera znaczenia szczególnie teraz, gdy w życiu społecznym i w pedagogice zapanował chaos aksjologiczny.

Recenzowana książka jest bardzo dobrze napisana tak pod względem merytorycznym jak i formalnym. Prezentowane tezy, dotyczące integralnego wychowania, są bardzo dobrze uzasadniane dzięki bogatemu materiałowi źródłowemu. Również układ rozprawy jest logiczny i komplementarny. W pierwszej części zatytułowanej *Antro-*

pologiczne podstawy integralnego wychowania ukazane są podstawy koncepcji pedagogicznej Jana Pawła II, czyli koncepcja antropologiczna, która ujmuje człowieka jako istotę duchowo-cielesną, zarazem istotę rozumną, wolną, z natury swej moralną, społeczną i religijną. W drugim rozdziale, noszącym tytuł *Istota integralnego wychowania*, został zarysowany plan integralnego wychowania. Natomiast trzecia część pracy, nosząca tytuł *Elementy współtworzące proces integralnego wychowania*, ukazuje szczegółowe aspekty wychowania integralnego. Rozdział czwarty jest zatytułowany *Środowiska integralnego wychowania* i wskazuje na rolę środowisk wychowawczych w ujęciu Jana Pawła II. Podkreśla szczególną rolę rodziny i szkoły oraz państwa i Kościoła, zwraca również uwagę na rolę grup nieformalnych i wspólnot wychowawczych oraz środki społecznego przekazu. Ostatnia część książki nosi tytuł *Współczesny kontekst postulatu integralnego wychowania* i wskazuje na konkretne wyzwania kulturowo-społeczne, które domagają się właściwych programów wychowawczych.

Na szczególne podkreślenie zasługuje zaprezentowana w książce bibliografia, która jest bardzo bogata. Autorka zgromadziła obfity materiał tak źródłowy jak i różnego rodzaju opracowania. Na literaturę źródłową złożyły się teksty związane z nauczaniem Jana Pawła II, a więc: encykliki, listy pasterskie, orędzia, przemówienia i homilie, oraz pisma poprzedzające to nauczanie, a więc istotne publikacje Karola Wojtyły. Drugą grupę tworzą opracowania, które ukazują szerokie oddziaływanie myśli Jana Pawła II. Trzecią część bibliografii stanowi literatura pomocnicza.

Należy podkreślić, że recenzowana książka upowszechnia dotąd mało znane treści oryginalnej nauki społecznej Jana Pawła II w odniesieniu do wychowania i stanowi bardzo cenny wkład. Dzisiaj, gdy można dostrzec głęboki kryzys pedagogiki, a w wychowaniu zapomina się o duchowym wymiarze osoby i zagubiono odniesienie do prawdy oraz wszystko usiłuje się relatywizować, zwrócenie uwagi na integralny rozwój człowieka jest niezwykle ważne i potrzebne. U podstaw koncepcji pedagogicznej Jana Pawła II leży rozumienie człowieka jako osoby; czyli istoty cielesno-duchowej, który choć żyje w świecie natury, to świat ten transcenduje, dlatego cel życia ludzkiego nie zamyka się tylko w życiu biologicznym i intelektualnym.

Publikację tę warto polecić wszystkim, którym bliska jest osoba Jana Pawła II. Zrozumiałby jest postulat, że każdy profesjonalny pedagog winien zapoznać się z tezami tej książki.

Roman Jusiak OFM
Katedra Pedagogiki Społecznej KUL